

TILAK MAHARASHTRAVIDYAPEETH, PUNE

M.A. YOGA

EXAMINATION : APRIL-MAY- 2026

SECOND SEMESTER

Sub.: Yoga in Darshan Shastra (MA24N -201TH)

Date: 23/04/2026

Total marks: 60

Time: 10.00 am to 12.30 pm

Instructions:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Multiple choice questions

(10)

1. Anekantavada means _____
a) One-sided truth
b) Many-sided truth
c) No truth
d) Absolute truth
2. _____ is the founder of Sankhya Darshana.
a) Kapila
b) Gautama
c) Videharaja
d) Charvaka
3. Satkaryavada is stated by _____
a) Sankhya
b) Nyaya
c) Vaisheshika
d) None of the above
4. _____ fall under Vedanta Darshana.
a) Vishishtadvaita
b) Dvaita
c) Dvaitadvaita
d) All of the above
5. _____ has accepted 24 elements
a) Charvaka
b) Bauddha
c) Sankhya
d) None of these
6. Jala mahabhuta is originated from _____
a) Shabda Tanmatra
b) Gandha Tanmatra
c) Rupa Tanmatra
d) Rasa Tanmatra
7. Pilupakavada is given by _____ darshana
a) Nyaya
b) Vaisheshika
c) Sankhya
d) Both a & b
8. Founder of Nyaya darshana is _____
a) Kanva Rishi
b) Gautama Rishi
c) Badarayana Rishi
d) Kanada Rishi
9. Anekantavada is stated by _____
a) Jaina
b) Purva mimamsa
c) Vaisheshika
d) Charvaka

10. Carvaaka Darshana is _____

- a) Aastika Darshana
- c) Vaidika Darshana

- b) Nastika Darshana
- d) Both a and c

Q. 2. Write the answers in short (Any Four)

(20)

- 1) Trividha duhkha hetu
- 2) Prakriti
- 3) Features of Purusha
- 4) Satkaryavada
- 5) Triguna Paraspara Sambandha
- 6) Difference between Nyaya and Vaisheshika Darshana

Q. 3. Write the answers in brief (any two)

(30)

- 1) Write about Nastika Darshana
- 2) Write about Yoga Darshana
- 3) Write about Sankhya Darshana

मराठी रूपांतर

सूचना : १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१. योग्य पर्याय निवडा.

(१०)

- १. अनेकांतवाद म्हणजे _____
 - अ) एकांगी सत्य
 - ब) अनेकांगी सत्य
 - क) सत्य नाही
 - ड) परम सत्य
- २. _____ हे सांख्य दर्शनाचे संस्थापक आहेत.
 - अ) कपिल
 - ब) गौतम
 - क) विदेहराज
 - ड) चार्वाक
- ३. सत्कार्यवाद _____ यांनी मांडला आहे.
 - अ) सांख्य
 - ब) न्याय
 - क) वैशेषिक
 - ड) यापैकी नाही
- ४. _____ हे वेदांत दर्शनांत येतात.
 - अ) विशिष्टाद्वैत
 - ब) द्वैत
 - क) द्वैताद्वैत
 - ड) वरील सर्व
- ५. _____ यांनी २४ तत्त्वे मान्य केली आहेत.
 - अ) चार्वाक
 - ब) बौद्ध
 - क) सांख्य
 - ड) यापैकी नाही

६. जल महाभूताची उत्पत्ती _____ पासून होते.
अ) शब्द तन्मात्रा ब) गंध तन्मात्रा
क) रूप तन्मात्रा ड) रस तन्मात्रा
७. पीलुपाकवाद _____ दर्शनाने मांडला आहे.
अ) न्याय ब) वैशेषिक
क) सांख्य ड) अ) आणि ब) दोन्ही
८. न्याय दर्शनाचे संस्थापक _____ आहेत.
अ) कण्व ऋषी ब) गौतम ऋषी
क) बादरायण ऋषी ड) कणाद ऋषी
९. अनेकांतवाद _____ यांनी मांडला आहे.
अ) जैन ब) पूर्व मीमांसा
क) वैशेषिक ड) चार्वाक
१०. चार्वाक दर्शन _____ आहे.
अ) आस्तिक दर्शन ब) नास्तिक दर्शन
क) वैदिक दर्शन ड) अ) आणि क) दोन्ही

प्र.२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

(२०)

- १) त्रिविध दुःख हेतु
- २) प्रकृती
- ३) पुरुषाची वैशिष्ट्ये सांगा
- ४) सत्कार्यवाद
- ५) त्रिगुण परस्पर संबंध
- ६) न्याय आणि वैशेषिक दर्शन यांतील फरक स्पष्ट करा.

प्र.३. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

(३०)

- १) नास्तिक दर्शनाविषयी लिहा.
- २) योग दर्शनाविषयी लिहा.
- ३) सांख्य दर्शनाविषयी लिहा.
